Zakho Centre for Kurdish Studies

دیوانا مەلا مەحموود دێرشەوی

ڤەوژارتن و بەرهەڤکرن
د. فاخر حەسەن گولی

دیوانا

مەلا مەحموود دێرشەوی

مەلا مەحموود فندی عەبدوڵڵا دێرشەوی

١٩٣٩-٢٠٠٤

ڤەوژارتن و بەرهەڤکرن

د. فاخر حەسەن گولی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

پەرتووک	دیوانا مەلا مەحموود دێرشەوی
ڤەوژارتن و بەرهەڤکرن	د. فاخر حەسەن گولی
چاپ	ئێکێ/ ٢٠٢٢
دیزاین	دیار عبدالله
بەرگ	جەگەرخوین جەمیل وارهێل عبدالباقی
ISBN	978-9922-661-02-5
ژمارا سپاردنێ	D- / ٢٦٦٢ / ٢١

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

مافێ چاپێ یێ پاراستیە بۆ ©
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

zcks@uoz.edu.krd +964 750 471 0863
Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

دیوانا

مەلا مەحموود دێرشەوی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەری زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

پێشەکی

گەلەك جاران دەمێ مرۆڤ هەلبەستێن هندەك هەلبەستڤانان دبینیت کو ب تنێ کیمەکا ئەوان مانیە، دلگرانی ل دەڤ مروڤی پەیدا دبیت و ئێکسەر دکەڤیتە هزر و بیراندا و چەندین بۆچی و ژبەرچی د مێشکێ مرۆڤیدا ڕێز دبن، ئەرێ هۆکارێن ژ دەستدانا ئەڤێ چ بوویە و سویجێن کێ بوویە، لێ دەمێ دەست ب خواندنا ژیاننامەیا هەلبەستڤانی دهێتەکرن هوکارێ ئەوێ ڕوهن و ئاشکرا دبیت. (مەلا مەحموود دێرشەوی) ئێکە ژ ئەوان هەلبەستڤانان ئەوێن ب دەهان هەلبەستێن ئەوی ژبەر هۆکارێن جودا جودا هندا بووین و ژناڤچووین، ئەگەرێ هەرێ سەرەکی بۆ ئەوان ڕۆژێن ڕەشێن ل سەر مللەتێ کورددا هاتین ب تایبەتی ئەنفالا وێرانکەر کو پتریا هەلبەستێن (دێرشەوی) ژناڤچووینە. ئەڤ بەرهەمێ ل بەر دەستێ مە، ب تنێ بەشەکە ژ ئەوان هەلبەستێن (مەلا مەحموود)ی ڤەهاندین، کو دووبارە ب دەستنڤیسێ خوە نڤیساندین، لێ هەر چ نەبیت مە شیا ئەڤان چەند هەلبەستان کۆم و ژبۆ چاپێ ئامادە بکەین، ئەڤ بەرهەمە ژ چەند جۆرە هەلبەستێن ئەڤینی، سیاسی و جڤاکی پێکهاتینە و ل دویڤ ئەوێ ڕێزبەندینا هەلبەستڤانی بەرهەڤکری، بێ کێم و زێدە هاتینە ڕێکخستن.

ناڤ و ماڵباتا هەلبەستڤانی:

(مەلا مەحموود فندی عەبدوڵلا)، خەلکێ گوندێ (دێرشەوێ) سەر ب دەڤەرا (بۆتان)، ناڤدار ب (مەلا مەحموودێ دێرشەوی)، ل ساڵا (١٩٣٩)ێ، ل گوندێ ناڤبری چاڤێن خوە ل ئەڤێ دونیایێ ڤەکرینە، ناڤهاتی ل هەر چار بەشێن کوردستانێ ژیایە. وەك: نڤیسکار، زانایێ ئایینێ، هوزانڤان و سیاسەتڤان ناڤودەنگیا خوە هەبوویە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

هەلبەستڤان ژ بنەماڵەکا هەری ناڤدارێن جزیرا بۆتانە، وەسا هاتیە زانین کو ل جزیرا بۆتان گرەکێ ئیستراتیجی هەبوویە، کو ئەڤ گرە د ستران و داستانێن جزیرێدا ب (چەپەرێ مام ئیسڤێ دێرشەوی) هاتیە نیاسین، ب ئەڤێ چەندێ ل دەمێ کو میرنشینیا بۆتان کەڤیتە د تەنگاڤی و بەرتەنگییدا، (مام ئیسف) چوویە و چەپەرێن خوە ل سەر گرێ ناڤبری دروستکرینە و بەرەڤانی ژ پایتەختا میرگەها بۆتان کریە و ئەوا د شیاندا دابوویە خەمساری و کێماسی نەکریە. ب کورتی (مەلا مەحموود) ژ نەڤیێن مام ئیسڤێ ناڤدارە.

(دێرشەوی) ل سالا (١٩٦٤)ێ، ل گەل خانم (عائیشە مەلا خەلیل بۆتی) خێزان پێکهینایە، خودایێ مەزن حەفت کوڕ (موحەمەد عامر، عەبدولڕەحمان، حەسەن، بەدرخان، کامیران، سەربەست و ئازاد) و کچەک بناڤێ (حەلیما) ب ئەوان بەخشیە. ناڤبری ل ڕێکەڤتی (٢٠٠٤/١٠/١٨)ێ، بۆ هەتاهەتایی ژ ئەڤێ جیهانێ مالئاڤایی کریە.

قۆناغا خواندن و مەلاتیا هەلبەستڤانی:

هەر ژ دەستپێکێ (مەلا مەحموود)ی حەزا ئەوێ چەندێ هەبوویە کو فێری زانستێ ببیت و ل گەل زانایان و زانست دۆستان ڕوینیت و بەردەوام د پەیوەندیێ دابیت، ناڤبری هەر ژ دەستپێکا ژیێ خوە یێ کێم و هەتا سالا (١٩٦١)ێ، بە مەبەستا بدەستڤەهینانا زانین و زانستێ هاتن و چوونا چەندین دەڤەران کریە و مفادار بوویە، قازانجەکا باش ژ خواندنگەها ناڤدارا (سۆر) ل جزیرا بۆتان ئەوا تایبەت ب زانستێن ئایینی واتە فەقیاتیێ وەرگرتیە، هەروەسا خواندنگەها (کەلێ) ل ڕۆژئاڤا دیجلەی ژی خواندیە، ل سالێن پێنجیێ ژ سەد سالیا بووری چوویە دەڤ (مەلا عەلی بەرۆشکی) ل گوندێ

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

(بەرۆژکا سەعدوینی) یا سەر ب دەڤەرا (دۆسکیان)ڤە مفا ژ وانەیێن ناڤبری وەرگرتیە.

پشتی نەهـ سالان ژ خەباتا پێشمەرگایەتیێ، ل سالا (١٩٧٠)ێ، ل خواندنا ئایینی ڤەگەڕیایە، ل پەیمانگەها زانستێن ئایینی ل باژێڕێ دهۆکێ هاتیە وەرگرتن، پشتی ب داوی هاتنا پەیمانگەهێ ل سالا (١٩٧٤)ێ. ل هەمان پەیمانگەهـ بوویە مامۆستا، هەژی گۆتنێە کو پەیمانگەها ناڤبری ژبەر دووبارە ئالۆزبوونا شۆڕەشا ئەیلولێ ل سالا (١٩٧٤)ێ، بۆ باژێڕێ ئامیدیێ هاتبوو ڤەگۆهاستن. پشتی نەکسۆیا شۆڕەشا ناڤبری ل سالا (١٩٧٥)ێ، و ژبەر هەلویستێ ئەوی یێ وەلاتپارێزی بۆ پارێزگەها (سەلاحەدین) هاتی دویرکرن و جارەکا دیتر ل مەلاتیێ زڤڕیەڤە و بەردەوام بوویە. ل سالا (١٩٧٩)ێ، بوویە مەلایێ مزگەڤتا مەزن ل باژێڕێ زاخۆ، ل سالا (١٩٨٧)ێ، جارەکا دیتر بریارا چوونا ناڤ چیا دایە و پەیوەندی ب شۆڕەشا گولانێ (١٩٧٦-١٩٨٨)ێ کریە و بەردەوامی دایە کارێ مەلاتیێ، لێ ل سالا (١٩٨٨)ێ ژبەر ئەنفالا ڕەش پەنابەرێ هەر دوو وەلاتێن تورکیا و ئیرانێ بوویە و هەر چەندە ل کەمپێن پەنابەران بوویە، لێ دەست ژ مەلاتی و وانەگۆتنا فەقیان بەرنەدایە. پشتی سەرهلدانا بهارا سالا (١٩٩١)ێ، ڤەگەڕایایە کوردستانێ و جارەکا دیتر دەست ب کارێ مەلاتی و وانە گۆتنێ کریە. سەرەڕای کو ئەندام پەرلەمان بوویە لێ ل گەل کارێ خوە ل دهۆك و هەولێرێ بەردەوامی دایە مەلاتی و وانەگۆتنێ.

قۆناغێن ئەندامەتیا هەلبەستڤانی د ئێکەتیا زانایێن ئایینێ:

دێرشەوی ژ دامەزرێنەر و بەرپرسێن ئێکەتیا زانایێن ئایینێ ئیسلامێ ل کوردستانێ دهێتە هژمارتن، ب دەستپێشخەریا (مەلا مستەفا بارزانی)

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

ئێکەتیا زانایێن ئایینێ ئیسلامێ ل کوردستانێ، ل سالا (١٩٧٠)ێ، هاتیە دامەزراندن. (دێرشەوی) ل سالا (١٩٨٧)ێ، ل دەڤەرێن ڕزگارکری بوویە بەرپرسێ لقا دهوك یا ئێکەتیا ناڤهاتی. پشتی سالا (١٩٨٨)ێ، پەنابەری ئیرانێ بووی، ل گەل پەیدابوونا سەرهلدانا بهارا سالا (١٩٩١)ێ، و ئازادیا کوردستانێ ڤەگەریایە کوردستانێ، د چەندین هەلبژارتنێن ئێکەتیا ناڤبریدا بوویە ئەندام و سەرۆکێ ئەوێ. گۆتنا ئەوی یا بەردەوام ئەو بوویە: "نابیت کورد ئایینی بکەنە بار و داننە ل سەر ملێن خوە و بۆ وان ببیتە بارگرانی، بەلکی پێدڤیە کورد، وەك گشت مللەتێن دیترێن جیهانێ، ئایینی بێخنە د خزمەتا نەتەوا خوە دا. ب تایبەتی د کاودانێن سەخت و دژوار دا" واتە ببیتە جهێ مفا وەرگرتنێ.

هەلبەستڤان و نڤیسین:

(دێرشەوی) هەر ژ زارۆکینیا خوە دەست ب خواندنا هەلبەستێن (مەلا ئەحمەدێ جزیری و ئەحمەدێ خانی) کریە و ب کورتی ئەڤینداری ئەدەب و زمانێ کوردی بوویە. د ژیێ گەنجاتیا خوەدا دەست ب ڤەهاندنا هەلبەستێن کوردی کریە. پشتی ب داوی هاتنا شۆڕەشا ئەیلولێ ل سالا (١٩٧٥)ێ، حکومەتا عیراقێ دکەڤیتە د شەڕێ نەهێلانا زمانێ کوردی و کۆلتۆرێ مللەتێ کورد دا، د ئەڤی دەمیدا (مەلا مەحموود) دکەڤیتە خەباتا بەرەڤانیکرنا زمانێ کوردیدا. د پێشەکیا پەرتووکا خوە یا ناڤدار (مشتاخا چیا) دا دبێژیت: "کول و مەرەق و کەسەر و کەدەر بی، ل سەر دلێ من، کو ئەز پشکداریێ ل ڤی زمانیدا بکەم؛ ب چی ڕەنگێ هەیی بت؛ باشە. چونکی وەکی دبێژن: (هندەك ژ نەبینێ چێترە) و من هزرێن خوە کرن، کا ئەز چی خزمەتێ ژ ئەڤێ زمانیڕا بکەم؟ پشتی، وەکی دبێژن: (مام هەمەدان، مە چێل و کول و دەردان، ما نە ئەم و ئەڤ خەبەران)، من تبابەکێ

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

هزرێن خوه کرن، من بەرێ خوه دایێ: تشتەك وەکی (گۆتنێن پێشیا) هێژا نینه...".

هەژیە بێژین: کو ئێکەم بەرهەمێ (دێرشەوی) پەرتووکا ناڤدارا (مشتاخا چیا ژ گۆتنێن پێشیا)یە کو ل سالا (١٩٨٠)ێ، ل بەغدا هاتبوو چێکرن، لێ چەندین جاران دووباره چاپ بوویە. هەروەسا خودانێ ئیمتیازا گۆڤارا (دەنگێ زانا) ژ هژمار (٣)ێ، پێدا یا ئێکەتیا زانایێن ئایینێ ئیسلامێ- کوردستانێ، ئێك ژ نڤیسیەرێن گۆڤارێ ژی بوویە.

رۆلێ سیاسیێ هەلبەستڤانی:

ل سالا (١٩٥٦)ێ، (دێرشەوی) پەیوەندی ب پارتی دیمۆکراتی کوردستان- عیراقێ کریە و بوویە ئەندامێ ئەوێ، ل سالا (١٩٦١)ێ، چوویە د ناڤ ڕیزێن شۆڕەشا ئەیلولێ (١٩٦١-١٩٧٥)ێدا و بوویە پێشمەرگە، ل دەستپێکا شۆڕەشا ناڤهاتی (مەلا مەحموود) ژلایێ مەلا مستەفا بارزانی ب مەرەما دیتنا کەسایەتی و ماقویل و کوردپەروەرێن ڕۆژئاڤایێ کوردستانێ هاتبوو ڕاسپاردن و هنارتن. ل سالا (١٩٦٣)ێ، پشکداری د شەڕێ ناڤدارێ (مەتینی)دا کریە، ل سالا (١٩٧١)ێ، پەیمانگەها کادرێن پارتی دیمۆکراتی کوردستان- خولا دوویێ ب داوی هینایە. ل سالا (١٩٨٧)ێ، پەیوەندی ب شۆڕەشا گولانێ کریە. ل سالا (١٩٩٠) پشکداری د داستانا ناڤدارا (کورێ)دا کریە. ل سالا (١٩٩٢)ێ، هەتا وەغەرکرنێ واته سالا (٢٠٠٤)ێ، ئەندامێ پەڕلەمانێ کوردستانێ بوویە.

چەند تیبینیێن گرنگ ل سەر ئەڤێ دیوانێ:

هەول ددەین ب تنێ تیبینیێن گرنگ یێن ئەڤێ دیوانێ ڕۆهن و ئاشکرا بکەین و ب کورتی ب ئەڤی شێوەیێ ل خوارێنه:

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

- ئەڤ دیوانا ل بەردەست ژ (١٥) هەلبەستێن ئەڤینداری، سیاس و جڤاکی پێکهاتینە، لێ پرانیا ئەوان ئەڤیندارینە.

- (مەلا مەحموود دێرشەوی) د ناڤ هەلبەستێن خوە دا ناسناڤێ (دێرشەوی) بۆ خوە هەلبژارتیە، د دویماهیکا مالکا گشت هەلبەستێن خوەدا، ناسناڤێ ناڤهاتی دووبارە کریە بۆ نموونە وەك:

بەسە دیلبەر ژبۆ یەزدان ل (دێرشەوی) ڤەکە قەیدان

ژ کول و قەهر و خەم و دەردان دل و جەرگێ وی صۆتینە

- ب هیچ ڕەنگەکی مە دەستکاریا ڕێنڤیسا هۆزانڤانی نەکریە، ب تنێ د ئەوان پەیڤاندا کو ب شاشیا ڕێنڤیسی دهێنە هژمارتن و کارتێکرنێ ل ڕیتم و واتایا هۆزانێ و چارچووڤێ گشتیێ ئەوێ ناکەت، ڕاستڤەکرن هاتینە ئەنجامدان، بۆ نموونە: (چو- چوو)، (بو- بوو)، (بو- بۆ) و... هتد.

- هەلبەستڤان مێژوویا هیچ ئێك ژ هەلبەستان نەنڤیسیە واتە دیار نینە کا هەر هەلبەستەك د کیژ ڕۆژ و هەیف و سالیێدا ڤەهاندینە.

- د ئەڤێ دیوانێدا، پەیڤا (دێلبەر) ژ هەمی پەیڤێن دیتر پتر هاتیە بکارهینان، لێ زێدەباری ئەڤێ پەیڤێ، پەیڤێن مینا (صورگول، شێرین، بولبول و....هتد). بۆ نموونە وەك:

ژ مـــن بـــاوەریکـــە دیلبـــەر

ئـــەڤینـــدار ب عشـــق و دل

کو کۆڤان هەرو یەکسەر

ل بـا مـن کـۆمن وەك بلبـل

- تەڤایا هەلبەستێن ئەڤێ دیوانێ بی ناڤونیشان بوون، واتە ب داوی هاتنا هەر هەلبەستەکێ بی ناڤونیشان دەست ب هەلبەستا دیتر هاتیەکرن، هەژی گۆتنێە کو (دێرشەوی) گشت هەلبەستێن خوە ژمارە کرینە، لەوڕا هەوڵ

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

هاتیەدان ل دویف تێگەها هەر هەلبەستەکێ و ژ ناڤا هەلبەستێ ب خوە، ناڤونیشانەك بۆ هاتیە دەستنیشانکرن و دانان.

- تەڤایا هەلبەستێن ئەڤێ دیوانی ب شێوەیێ کلاسیك و ب دەڤۆکا جزیرا بۆتان هاتینە ڤەهاندن، لێ د هندەك جهان دەڤۆکا بەهدینان تێکەل کریە، ب خواندن ئەوێ، ئەڤ چەندە ڕۆهن دبیت.

- هەوڵ هاتیەدان هەر پەیڤەکا نە ڕۆهن یان پەیڤێن پێدڤی ب پێناسەکرنێ د دیوانێدا، ب شێوەیەکێ ڕێکوپێك ل پەراوێزان هاتینە نڤیسین.

- کوردستان د هەلبەستێن (دێرشەوی)دا واتەیا وەڵاتێ خوەشمێر، عەگید و پەهلەوانان ب کورتی کوردستان ل دەڤ ناڤبری هەمی تشتەکە ل مالکەکا هەلبەستێن خوەدا وەها دبێژیت:

دڤێت کۆ ئەم گشی ڕابن
وەڵاتێ مە کوردستان
دا ژبن زوڵمێ ڕزگار بن
ئەڤ عەکید و پەهلەوان

- ئێکگرتنا کوردان ل دەڤ (دێرشەوی) ڕامانا خوە یا گرنگ هەیە و هیڤی و ئومێدا وی ئەو بوویە کو کورد ببنە ئێك و هەڤدوو بگرن د مالکەکێدا دبێژیت:

گەلێ کورد دە ڕابن
پێکڤە بکن خەباتە
هەمی ڤێگرا تەبابن
بەس بمینن ل عەردان

- هەلبەستڤانی د نڤیسینا خوە دا وەك گەلەك مەلایێن هەلبەستڤان، پیتێن عەرەبی تێکەلی پەیڤێن کوردی کرینە مینا: صۆڕ (سۆر)، صاڵ (ساڵ)،

طۆپ (تۆپ)، طاری (تاری)، صووند (سووند)، و... هتد. مە دەستكاری د نڤیسینا ئەواندا نەكریە وەكی خوە هێلاینە.

ب داوی هاتنا ئەڤی كاری، سوپاسیا خودایێ مەزن دكەین كو هێز و شیان داینە مە ئەم ئەڤێ دیوانێ ب داوی بینین، هەروەسا سوپاسیا نڤیسكار مامۆستا (موحەمەد عامر)ێ كوڕێ هەلبەستڤان (مەلا مەحموود دێرشەی) دكەین كو هەر ژ دەستپێكا كاری هەتا دویماهیێ هاریكار و پشتەڤانێ مە بوو، دیسان سوپاسیا هەمی ئالیان دكەین، هیڤیدارم ئەڤ كارە ببیتە جهێ مفا وەرگرتنا هەمیان.

د. فاخر حەسەن گولی

دهۆك ٢٠٢١

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

ژ من باوەر بکە دیلبەر

ژ من باوەربکە دیلبەر
ئەڤیندارم ب عشق و دل
کو کۆڤان هەرۆ یەکسەر
ل با[١] من کۆمن وەك بلبل

ژ کۆڤانا دنالم ئەز
وەکی فندێ[٢] دصۆژم[٣] ئەز
وەکی بلبل[٤] دکالم[٥] ئەز
گاڤا ل من بەرزە بت صۆرگول[٦]

گاڤا صۆرگول ل من نە دیار بت
چ رەنگ دێ من خوەشی ل کار بت
خەو و خوارن دێ وەك مار بت
ژبەر وێ لەعلا ڕوی صۆرگول

---

(١) ل دەڤ، ل نك، ل جەم.
(٢) وەك شەمالکێ ڕۆناهیێ ددەت.
(٣) سۆژم.
(٤) د گەلەك جاراندا بولبول نڤیسیە.
(٥) دنالم.
(٦) سۆرگول

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکولینێن کوردی

ئەوە لەعل[١] و دورِ و یاقۆت[٢]
دل و جەرگ و هناڤ ل من سۆت[٣]
وەرە ئەی دۆست دا ئەم ببین جۆت
کول و دەردا ڕاکین ژ سەر دل

وەرە دا ئەم کولا ڕاکین
گول و بلبل بهەڤ شاکین[٤]
برینا ب ڕۆندکا ساخکین
مە ئیژمارتن[٥] برین بوون چل

برینێن من بێ ئێژمارن
ب عەجێب ژانن پڕ غەدارن[٦]
ل من ژەحرە[٧] خەو و خوارن
چڤاتا تە ل من بی کول

چڤاتا تە کولە ل با من
تو وی خەون و خیالا من
ئەڤینا تە ئومێدا من
ل ئەسیرێ خوە ڤەکی تو دل

---

(١) یاقۆتێ سۆر.
(٢) بەرێن گرانبها.
(٣) سۆت.
(٤) شاد بکەین.
(٥) هژمارتن.
(٦) بێ ئەختوبار.
(٧) ژەهر.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بو ڤەکولینێن کوردی

بەسە دیلبەر ئەڤێ خەشمێ[١]

ل (دێرشەوی) بکە ڕەحمێ

دەرینە وی ژبن زۆڵمێ

ژ کول و دەردا ل وی بی سل

---

[١] خوەمەزنکرن، دفن بلندکرن.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەری زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەو دیلبەرا من دل ل بال

ئـــەو دیلبـــەرا مـــن دل ل بـــال[1]
هـات و سـەلاڤ ل مـن كـر، كـەنـی
پـــڕ كـــر ل مـــن دەرد و خیـــال
كـر: ئـەڤ سـوئال[2] و سـەكنـی[3]

پرســـیا ژ تـــە ئـــەی بلبلـــێ
خـۆن بـوو ب جـەگـەر ژ دەردێ ئـەڤینـی
ئـــا تـــە[4] صـــەبـــرە چـــێ بوویـــە
یـــا هێـــژ تـــو دل كـــول وەك منـــی

حـــازر ددامـــن ئـــەڤ جـــەواب
دل خـــەبتـــی[5] ب رەنگـــێ ڕەبـــاب[6]
حاجـــەت[7] نیـــە صـــووندێ[8] بخـــۆم
چـــونكی ئاگـــەهـــدار ب منـــی

صـــووندێ دخـــۆم ب ڕەش ئـــەبـــروا[1]

---

[1] ل دەڤ، ل نك.
[2] پرسیار.
[3] راوەستیا.
[4] یا تە.
[5] تێكهەلكرن.
[6] عەورێ سپی.
[7] پێدڤی.
[8] سووند، سویند.

Zakho Centre for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

خەمە نەما شبهێ[٢]ioروا

لەو کۆمە دل بێ پارە پار[٣]

چونکی تو خوەش کێرا منی

دل ل من دنالت ڕەنگێ چەنگ

جەرگ و هناڤ ل من پۆڕەنگ[٤]

تەشبیهێ[٥] فەرهاد[٦] دل بکول

چونکی شێرینا منی

شێرین تووی فەرهاد ئەزم

ژ دەردێ ئەڤینا تە دگەزم[٧]

ب وان هەر دوو لام و عەینا

ل ناڤ زانم تو خوەش زینا منی

تە دین کرم شبهێ مەمێ[٨]

دەرد ل من جڤینە[٩] د هەر دەمێ

گۆ[١٠] (دێرشەوی) بەس تو بنال

زانم ئەڤینداری منی

---

[١] بری، برە.

[٢] مینا، وەك.

[٣] پارچە پارچە، پرت پرت.

[٤] ئاگر، پێتە.

[٥] مینا، وەك.

[٦] فەرهاد یارێ شیرینێ، داستانا ناڤدارا بناڤێ (فەرهاد و شیرین).

[٧] دنالم، دئێشم.

[٨] مەمێ ئالان دەزگرێ زینێ، داستانا ناڤدارا بناڤێ (مەم و زین).

[٩] کۆم بووینە، خرڤەبووینە.

[١٠] گۆت.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

شرینا لێڤ شەكر

وەی دیلبـــــــەرێ وەی دیلبـــــــەرێ
وەی شـــێرینێ لێـــڤ شـــەكـــرێ
ئــەڤ ئــاگرێ ل جــەرگــێ مــدا
مـــا جـــارەكـــێ نـــا ڤـــەمـــرێ

دیلبـــەر تـــووی، دلـــدار ئـــەزم
صـــۆرگول[١] تـــووی، بولبـــول ئـــەزم
كـەیفخـوەش تـووی، دل كـول ئـەزم
ڕەحمـــێ ببـــە، ئـــەی ســـەروەرێ

ڕەحمـــێ ببـــە ئـــەی نـــازەنـــین[٢]
فـــەرمـــوو وەرە حـــالـم ببـــین
جـەرگ و هـناڤ ل مـن بـوونـە خـوین
وەی دل ڕەقـــــێ دل كـــــافـرێ

وەی دل ڕەقـــا ژ ڕەنـگـــێ بـــەرا
بـەس مـن بـدە ل بـەر خـەنجـەرا
مـن دل نـەمـا ژبـەر كـەسـەرا[٣]
مـــا ژ خـــوە تـــو نـــا بێـــژی ئـــەرێ

دەرد و كـەسـەر پـوڕ[١] بـوون ل بـال[٢]

---

[١] سۆرگۆل.
[٢] نازدار.
[٣] كول و كۆڤان.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

کەیف و خوەشی ل من بوون خیال
ئەز بوومە کوردەك بێ هەڤال
وەی کوردستانا ب گەوهەرێ[3]

کوردم، کوردستانا منی
شێرین و هەم ژینا منی
هەم دەشت و زۆزانا منی
دێ دژمنان ژێ کم دەرێ

بۆ دژمنان ئەس[4] ڕێگرم
ئەو دەستێ بێ تە دێ بڕم
ل سەر سینگێ تە بالەفڕم[5]
وەی شێرینێ موعتەبەرێ[6]

سینگێ تە مەیدانا منە
هەم باغ و بویستانا منە
جهێ گەشت[7] و جەژنا منە
ڕوی صورگولێ، دیم گەوهەرێ

گوت: (دێرشەوی) ئەز یا تەمە

---

(1) پڕ، گەلەك، مشە.
(2) ل دەڤ، ل نك، ل جەم.
(3) تشتێن گرانبها.
(4) ئەز.
(5) باڵندە تەیر.
(6) جهێ بها و گرنگیێ.
(7) سەیران.

ئــەز كـــۆز و پاوانـــا[1] تـــەمـــە
بـــەنـــدەوارا[2] ســـۆزا تـــەمـــە
ب صـــۆند و ســـۆزا مێـــرێن بـــەرێ

[1] پێژان.
[2] ب رێ، بێچارە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

شەڤ تا سەحەر دنالم

دیلبەر بەرامبەری من سەکنی،[١] من بچاڤا
ئیشارەتکر و گۆتێ باری[٢] ل تە بکت سەلاڤا
ژ من پرسیارکر و گۆت: بۆ هەر دەمی شکەستی
من گۆ:[٣] دیلبەر تو زانی من دەست و پێ دداڤا
تیرا کەڤانێ بورهێن[٤] تە ئەز کرمە موشەوەش[٥]
شەڤ تا سەحەر[٦] دنالم من ئاخ ۆ ئۆخ ژ هناڤا
دنالم ئەز شەڤ و ڕۆژ وەکی بولبول ژبۆ گول
ئێش و ئەلەم مە پوڕ[٧] بوون ل مە بی ژانا زراڤا
ئەڤینا تە شەپالێ[٨] کرم مەجنوون[٩] و بێ کەس
تو خیالا ل دلێ من ل هەمی ساعەت و گاڤا
داخوازا من ژ تە ئەو بدی ل من تو دەستوور
داکو ببوسمە[١٠] ئەز گەردەن و لێڤ و چاڤا

---

(١) ڕاوەستیا.
(٢) خودایێ مەزن.
(٣) من گۆت.
(٤) بری، برهـ.
(٥) ئالۆز.
(٦) سپێدێ.
(٧) پڕ، گەلەك، مشە.
(٨) جوان، شۆخ، شەنگ.
(٩) دین، شێت.
(١٠) ماچی بکەم.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بكـن بـەرامبـەرى هـەڤ سـمبێل و جـووتێ سـێڤا

بكين كـەيف و جڤاتێ وەكى دوو بـەرخێن ساڤا

دگۆ[١] ئـەى (دێرشـەوى) بـەس بنالـە تو ژ دلێ كول

يادىگـارم[٢] ژبـۆ تـە ب شـكلێ[٣] بـووك و زاڤـا

---

[١] د گۆت.

[٢] (يادگار) پەيڤەكا فارسيە و ڕامانا (بيرهاتن) ددەت.

[٣] ب ڕەنگێ، ب شێوێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلينێن كوردى

سۆرگولا هەیڤا گولانێ

دیلبەرا کو من حەباندی[١] هەر وەکی ستێرا گەشە
من ژبەر وێ دل کول و ب ئاهـ و کۆڤان و نەخوەشە
دل بریندارە ژبەر تیرا کەڤانێ ئەبرووان[٢]
زلف[٣] و خال ل من بین تەشابەت[٤] جە ل من بی ئاتەشە[٥]
ئاتەشێ مووسایە تیرا کو ل من دا دیلبەرێ
ئەو برینن کول دل بووین دبن شێست و شەشە
سۆرگولا هەیڤا گولانێ من هەیە هویڤی ژ تە
جارەکێ تو من بخوازی ل صوحبەتێ[٦] یان تو ب مەشە[٧]
(دێرشەوی) هەردەم مە ڕەڤ کێشە ببۆست[٨] دیلبەرێ
دا بکت قوربان و گووری ئەو ڕۆح و جان و لەشە

---

[١] حەواندی، جهێ دایێ.
[٢] (ئەبرو) پەیڤەکا فارسیە و ڕامانا (بری - برە) ددەت.
[٣] بسك.
[٤] بێسەروبەر.
[٥] (ئاتەش) پەیڤەکا فارسیە و ڕامانا (ئاگر) ددەت.
[٦] سوحبەتێ.
[٧] ڕێڤەچوون.
[٨] ماچیکرن، ڕامیسان.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەز بریندارم

ئــەرێ دیلبــەر ژبــۆ یــەزدان دلــێ مــن بــەس تــو بشــکینە

تــو زانــی ئــەز بریـنــدارم بــرینێن مــن نــە هــەڕشــینە

کــول و دەرد و خــەمــا هــەردەم دل و مــێلاك ل مــن صــۆتن

ژ مــن بــاوەر بکــە دیلبــەر ژبــل[١] تــە مــن ئومێــد نینــە

مــە زانــی تــو ئــەڤینــداری وەکــی مــن دل بریـنــداری

بەلێ دەرکەت وەکی ماری، تە بەخت و ئینصاف[٢] قەت نینە

تـە گـۆت بـۆ تـە خـوەش هـەڤالم ل ژینا تـە وەك شـەمـالم[٣]

تە نە گۆت ئەز کەڕ و لالم؛ مە گری و گازند گولێ[٤] نینە

بــەســە دیلبــەر ژبــۆ یــەزدان ل (دێرشــەوی) ڤــەکــە قــەیدان

ژ کـول و قـەهـر و خـەم و دەردان دل و جـەرگـێ وی صـۆتینە[٥]

---

[١] ژبلی.

[٢] وژدان.

[٣] شەمالك.

[٤] گوهـ لێ.

[٥] سۆتینە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

باوەریکە دیلبەر

دیلبــەر بــاوەریکــە دەمــا کــو ئــەز تــە نــەبینم
بـــێ ســـــەودا[١] و دیـــنم
شــەڤ تــا ســەحــەر[٢] ئــەز کــول و دەردا د جڤینم
چـــــونکی دلبـــــــرینم
دەرد و کـەسـەرا جـەرگ و هنـاڤ ل مـن کـر پـار پـار
ئــەز مــام بــێ کــەسـوکـار
وەك کـوردەك پـەریشـان و بـەلـەنگـاز و بێ سـەردار
رێـکـــــا د کــــــورینم
بووراندن مە چەند صالّ[٣] و زەمان ب ژار و بەلەنگاز
ئـــــازادی مـــــە داخـــــواز
ئومێــدا مــە رزگــار ببــین دا بــژین ب ســەرفــراز[٤]
دەردا ڤـــــەرەڤیـــــــنم

---

[١] تێکچووی.

[٢] سپێدێ.

[٣] سالّ.

[٤] سەربلند.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ئەڤینداری

ئەرێ دیلبەر دە کا بێژە ژ بوچی تو ل من نە دیاری
تە ئەڤ دنیا خوەش و شیرین ل من کر دۆژەهەك[١] طاری[٢]
حەتا کەنگی بینم ئەز د بەندا سۆز و پەیمانا
ئەڤە رۆژا مە بی نیڤرۆ، نە ما بێت چاخێ ئێڤاری
مە بووراند سە و چار صالّ[٣] د رێکا بورج و ئالایێ
ژ نوو[٤] پێڤا دبێژن من غەریبی ل ڤی جهواری
ئەگەر ساخبم[٥] ئەمیر و شێخ و قازی ببینم ل گەل خوە
ل با[٦] سەیدا ل سەرایێ ئەم ببن مێهڤان ب رزگاری
جەواب و کاغەزا رێکین دگەل خانی[٧] بلا کۆم کت
جەزیر[٨] و میر عیمادەدین[٩] دگەل وان پەرتووێ هەکاری[١٠]
(فەقی سەید)[١١] (حەریر)ێ[١] تو ب نالینە وەکی(نالی)[٢]

---

[١] دوزەخ.

[٢] تاری.

[٣] سالّ.

[٤] ژ نوکە، ژ نهۆ.

[٥] ل جهەکێ دیتر: مە گۆ بەلکی.

[٦] ل دەڤ، ل جەم، ل نك.

[٧] ئەحمەدێ خانی (١٦٥٠-١٧٠٧).

[٨] مەلایێ جزیری (١٥٧٠-١٦٤٠).

[٩] ئێك ژ میرێن میرگەها بوتان بوو.

[١٠] پەرتووێن هەکاری هەلبەستڤانێ ناڤداری دەڤەرا هەکاریان.

[١١] فەقیێ تەیران (١٥٩٠-١٦٦٠).

(جەگەرخوون)[٣] بۆ وەكى (نالبەند)[٤] ل مە ژین بۆ وەكى مارى
(شڤان)[٥] بێژە كورێ (شێخۆ)[٦] تو قانون[٧] و نەیێ بینە
(سەعید ئاغا)[٨] ل جزیرێ تو ڕووبارێ كەلها گابارى[٩]
تە گۆت بۆ تە ئەڤیندارم ب رەنگ و زین و شێرینێ
حەتا بووم بلبلەك شەیدا[١٠] ژ نوو دبیژى سازگارى[١١]
وەرن دا هوین كول و قەهر و خەم و دەردا تەڤا ڕاكن
خوەشى و شاهى ل وەلاتێ مە سەرانسەر بت ب یەك جارى
د گۆڤەندا من و دیلبەر نەمینت ژارى و برسى
حەتا كەیفخوەش ببم تا كو دگەل یارێ بكم یارى
دەما ژ برجا ئەڤینیێ تێم حەمى پێكڤە ب یەك دەنگى
بێژن (دێرشەوى) ب ڕاستى ئەڤیندارى، ئەڤیندارى

---

(١) عەلى حەریرى (١٤٢٥-١٤٩٥ز).
(٢) مەلا خدر شاویسى میكایلى ناڤدار ب نالى (١٧٩٥-١٨٥٥ز).
(٣) جەگەرخوین (١٩٠٣-١٩٨٤).
(٤) ئەحمەدێ نالبەند (١٨٩٠-١٩٦٣).
(٥) شڤان پەروەر سترانبێژێ ناڤدار.
(٦) موحەممەد شێخو سترانبێژى بەرنیاس.
(٧) قانون ئالەتەكێ موزیكێیە.
(٨) سەعید ئاغا ستران بێژێ مللى یێ ب ناڤودەنگ.
(٩) كەلها گابارێ دكەڤیتە دەڤەرا جزیرا بوتان.
(١٠) ئەڤیندار، دین، شێت.
(١١) گونجاى.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردى

وەلاتێ من كوردستان

ئەز كوردم موسلمانم
وەلاتێ من كوردستان
شۆڕەشگێرەك جوانم
ئەز عەگید و پەهلەوان
سەروەرێ من پێغەمبەر[١]
وەلاتێ من كوردستان
هەر ئەوە بۆ مە ڕێبەر
ئەز عەگید و پەهلەوان
سەربازێ دۆزا ویمە
وەلاتێ من كوردستان
بۆ ڕێكا وی گووریمە
ئەز عەگید و پەهلەوان
دڤێت كو ئەم گشی[٢] ڕابن
وەلاتێ مە كوردستان
دا ژین زولمێ ڕزگار بن
ئەڤ عەكید و پەهلەوان
ئامانجا مە دڤێت سەلام بت
وەلاتێ مە كوردستان
داكو ژین ل مە تەمام بت
ئەز عەگید و پەهلەوان

---

[١] موحەمەد پێغەمبەر (س).

[٢] گشتی، ب هەڤرا، پێكڤە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

(دێرشـــــــەوی) دلبـــــــرینم

وەڵاتـــێ مـــە کوردســـتان

تـــــم ب قیــــر و نــــالینم

ئــەز عــەگیــد و پــەهلــەوان

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکولینێن کوردی

چەرخ ل مە خوەهر[١] و ڤاژیە

ســـاقی[٢] تـــو ژبـــۆ خـــودێ بلـــەزینـــە
هنـــدەك ژ مـــەیـــا صـــافی[٣] تـــو بینـــە

هـەر چـەنـد مـە حاجـەت[٤] نیـە ب شـەرابـێ[٥]
چـونکی ل مـە ڕۆنـە ب ڕەنگـێ کتـابێ

ئـــەمـــا دا وەکـــو ئـــەز ژی ببێـــژم
هـــەر چـــی ل دلـــێ خـــوەدا بڕێـــژم

مینـــا مـــەزنـــێ مـــە شـــێخێ خـــانێ[٦]
وی هـــەســـپێ بـــەلـــەك بـــەردا مـــەیـــدانێ

پـــۆر پـــۆرێ[٧] بکـــم ب دل صـــەدا ژی
ژ ڤـێ چـەرخـا ل مـە تـم[٨] خـوەهـر و ڤـاژی

پرســـیارا مـــە هـــەردەم ژ لـــەولـــەبـــا چـــەرخ
تا کەنگی جیران ل مە گور[٩] بن ئەم بەرخ

---

(١) خوار.

(٢) ئەوێ شەڕابێ دگێڕیت.

(٣) سافی و زەلێل.

(٤) پێدڤی.

(٥) عەرەق.

(٦) ئەحمەدێ خانی (١٦٥٠-١٧٠٧).

(٧) گازندە ڕەوشا خوە بکەم.

(٨) هەمی، گشت، تەڤا.

(٩) گورگ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

سـكين[١] و چـەقـۆ ل سـەر صطـۆێ[٢] مـە
هـەر كـەس بـەرێ وى ل خارنـا گۆشـتێ مـە

هـەردەم وەكـى هـرچ و گـور[٣] نـەباشـا
هـەسـتيا ل مـە ڤـەهێـرن تـم[٤] وەكـى ئاشـا

قانۆنـا وان ل سـەر مـە ڕێلسـتان[٥] بـت
ڕويڤـى ژبـۆ وان ل مـە فـەرمانـدار بـت

هەر تووى بەرخێ ل بەر كێرێ ژبۆ ڤان دژمنان
حەبس و زێندان و ستەمكارى ل سەر تە زێدەيە

---

(١) كێرك، چەقوك.
(٢) ستۆێ.
(٣) گورگ.
(٤) گشت، تەڤ.
(٥) دارستان.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردى

بۆچی وەڵات مایە پارچە پارچە

ئـەی وەڵات نـێ تـو دزانـی دەردەك مـن پـوڕ هـەیـە
دۆز[١] و داخـوازا مـە هـەردەم ب سـەربخـوەبوونا تـەیـە
بـۆچی مـای پارچـە پارچـە حـەتـا ئیـرۆ چـار کـەنـار[٢]
کوژتن و تـالان و صۆتن[٣] جـەنـگ و شـەر بـەهـرا تـەیە
ئەڤ دوو صـەد صالن[٤] کـو تۆ مـایـی بـن دەسـتێ نـەیار
هیچ بەگ و ئاغایێ خوینمێژ قەت نە خێرخوازێ تەیە
ئـەڤ بـەگ و ئاغانـە یـەکسـەر تـۆ سـپارتی[٥] دژمـنـان
گەهـ[٦] ب مێزی[٧] ئەو دخون مالێ تە یان ب گازندەیە
ماچیـە کـۆ جـارەکـێ تـو ژی ب سـەربـەسـتی بـژی
حـەیف و تـۆلا خـوە تـۆ بسـتینی ژ خـوینمێژی خـوەیـە
(دیرشـەوی) هـەردەم دنـالێ وەك جـەگـەرخوین، دلبـرین
ئـەو پـەریشـان و بـەلـەنگـاز تـم کۆڤـەنـداری تـەیـە

---

[١] کێشەن پرس.
[٢] ئالی، لا، ڕەخ.
[٣] صۆتن.
[٤] سەد ساڵ.
[٥] ڕادەستکری.
[٦] ئەگەر.
[٧] بنێری، سەحکەیێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

گەلێ کورد دە ڕابن

ئەی هەڤالێن دلۆڤان
باوەر بکن ژ یەزدان
هەر ئەزم یێ کۆلوڤان
ل سەر خاکێ کوردستان

مە گۆ[١] بەلکی ببینم
دەرمانەکی ژ کولا ڕە
برینا پێ بکەوینم
بەلێ ل من بوویە فەرمان

مە گۆ[٢] ئەمێ بستینن
دەشت و چیا ب جارەك
ئالا کوردی بهەژینین
پاشی مە زۆزان ل دەردان

گەلێ کورد دە ڕابن
پێکڤە بکن خەباتە
هەمی ڤێگرا[٣] تەبابن[٤]
بەس بمینن ل عەردان

---

(١) مە گۆت.

(٢) مە گۆت.

(٣) هەڤڕا، پێکڤە.

(٤) ئارام، هەدار.

ڤایـــــه هاتـــــه مــــــەیــــــدانێ
خــــۆرتێ كـــوردێ قـــەهـــرەمـــان
رۆژا جــــــەنـــــگ و لێــــدانێ
نــەفــەر حـــەمـــزێ پـــەهلـــەوان[1]

وەلاتـــــــێ خـــــــوە بســـــــتینه
تـــو جـــارەكـــی ب تـــەمـــامی
نـــــــەیــــــارا ژێ دەرینــــــــه
پـــــاقژ بكـــــــه كوردســــــتان

نـــەیـــار یـــێ تـــه یـــێ عـــەول[2]
هــــــەمـــــی بـــــەگ و ئاغانـــــه
بكــــــوژه ژ وان شیســـــــت و چـــل
ژبـــــۆ دل هــــــەر ئـــــەو دەرمـــــان

هنـــــــدەك هـــــــەنـــــــه ژ وان ژێ
خــــودان ڕەحـــــم و ب خێـــــرن
ئـــــــەو ژێ فـــــــــەقیـــــــر دژێ
ب دل دبێــــــژن ئـــــەم موســــــلمان

(دیرشــــــــەوی)تـــــم دنـــــالی
ژبــــــەر ئێشــــــا برینــــــا
هـــــــەردەم بقیــــــر و كــــــالی[3]
كــــــانی وەلاتــــــێ كــــــوردان

---

[1] مەبەست ئیمام حەمزە مامێ پێغەمبەری (س) ئەوێ ل شەڕێ (ئۆحدێ) شەهید بووی.
[2] ئەوەل- ئێكێ.
[3] گازی، هەوار.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

بەس بگری

دوهـــوی[١] نیڤـــرۆ ژ بـــەری نڤێـــژا ئێڤـــاری
م[٢] جـــەحشـــەك دی ســـپی ڕەشـــێ طـــاری[٣]
م گـۆ[٤] چ دكـی ل ڤـرِ[٥] ئـەی جـەحشـێ نـازان[٦]
ظـرِی گـۆ[٧] ئـەز د گـەرِم ل طـایێ قێڤـاری[٨]
م گـــۆ[٩] ئـــەی ئـــەرێ تـــەنـــی ژ بـــۆچی
د چـــی و تـــێ، د گـــەرِهـــی ل بـــەر رِوبیبـــاری
ئـــەرێ مـــا نـــاكی پـــاكی ژ دوژمنـــێ خـــوە
وە خـــورت و ژبوونـــا[١٠] خـــوە نـــەیـــاری
تـــۆ نـــابینی ل دۆر تـــە ل دەر نـــەوالـــێ[١١]
كـو چـاوا گـورگـا گـرتیـە ب چـار كـەنـاری[١٢]

---

[١] دوهی.
[٢] من.
[٣] تاری.
[٤] من گۆت.
[٥] ل ڤێرێ.
[٦] نەزان.
[٧] زرِی گۆ.
[٨] تایی ڤێڤارێ یان داڤا ڤێڤارێ، ڤێڤار ناڤێ گیایەكیە و ل وەرزێ بهارێ شوین دبیت.
[٩] من گۆت.
[١٠] توشبوون.
[١١] نهال، دۆل.
[١٢] ئالی، رەخ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەكۆلینێن كوردی

دگۆ[1] ئەڤ گورگێن هە ڕاست ل من نەیارن
بەلێ ژ من پێدا هەنە جەحشێن سێ صالی
م گۆ[2] ئەی کەر ژ تە جەحشتر ئەڤ چ تەبانە
دگۆت حەچی خائن و بفروشێن ڤی واری
م گۆ[3] ئەی جەحش هەمی ئاغا وەسانە
دگۆتە من پوڕێن[4] وان ئەهلێ پاری
م گۆ[5] ئەی تۆ نابێژی ژبۆ وان
کۆ بێنە دەر ژبن بارێ نەیاری
د گۆتە من چیە ل من بووی جەگەرخوین
ژ صبها[6] ل من گازندە تا ئێڤاری
ئەرێ دەردێ کەرا ما تو نزانی
ل با[7] صۆرگول نە ب یەك گا قیڤاری[8]
بەگ و ئاغا چ زانن قیمەتێ کورد
وا کوردستان سپارتیە[9] بۆ نەیاری
حەچی گاڤا ژ وان ڕە بێتە فیتەك[10]
ئەوێ هەر تشتی بدنە ب یەك دیناری

---

(1) د گۆت.
(2) من گۆت.
(3) من گۆت.
(4) پتریا ئەوان، پڕانیا ئەوان.
(5) من گۆت.
(6) سپێدەهیا.
(7) ل جەم، ل دەڤ.
(8) تایێ (داڤەکا) گیایێ ڤیڤاری.
(9) ڕادەستکرن.
(10) فیتك لێدان، واتە ئاگەهدارکرنێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

م گـۆ[١] ئـەی جـەحشـی خـودێکـی[٢] بـەس بێـژە

تــە جــەرگــێ مــن ژ دل کــر پــاری پــاری

د گــۆ[٣] ئــەی (دێرشــەوی) بــەس تــۆ بنالــە

تــۆ بــەس بگــری ب قیــرین و هــەواری

(١) من گۆت.

(٢) تە ب خودێ ددەمە سویندێ.

(٣) د گۆت.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بەس بنالە ئەی کورد

بـەس تـو بنالـە ئـەی کـورد بـووی دەنگـێ خـوەیـێ ژار
پـەهیـز[١] ل تـە خـلاس بـی ڤایـە ل تـە بـی بهـار
هشـین بـۆ ئـەو دارا کـۆ تـە ئاڤـدای ب خوینـا خـوە
پێژان[٢] بکە و بحەمینە[٣] دا هشك نەبی وەك هەر جار
فێکیـێ[٤] خـەباتـا تـەیـە رۆژا یـازدەی ئـاداری[٥]
وەلاتـێ خـوە ئاڤاکـە ژبیرکـە تـو پـارِ و پێـرار
کوردسـتان تـە ئـازادکر ب خوینـا لاشـێ[٦] شـەهیـدا
طـۆپ[٧] و قـەلـەم بهـەڤـرِا دگـەل خۆهـدانا جۆتیـارا

---

[١] پاییز.
[٢] تان، دیوار.
[٣] بپارێزە، چاڤ خوە بدەیێ.
[٤] فێقی، مێوە.
[٥] مەبەست بەیانا (١١)ێ، ئادارا سالا (١٩٧٠)ێ.
[٦] کەلەخ، تەرم.
[٧] تۆپ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

پارتی[١] و بارزانی[٢]

ئەی ئادار زانم جەژنا کوردانی
ب خوینا خۆرتێن خوە مە تو دەرئانی
زانین حزبا بەعث باش تازەنبی
کو خوەش هەڤالی پارت و بارزانی

ژ بەری کو تو بێ ل سەر کوردستانێ
بمبە دبارین وەکی بارانێ
لێ مللەتێ کورد وەکی ل سەیرانێ
چونکی وی هەبی پارت و بارزانی

هەڤالا ژبیر نەکن کوشتیێن ل گۆرستان
خوە کرنە گۆری ژبۆ کوردستان
دا وەلێت دەرخن ژبن پێ و دەستان
ب هاریکاریا پارت و بارزانی

دایکا شەهید هەرە بلەزینە
کوشتیا ب جارەك تەڤا بجڤینە[٣]
بێژە کورێ ئەم نەیی خوەینە
ڤایە مە هەیە پارت و بارزانی

---

[١] پارتی دیمۆکراتی کوردستان، ل (١٦ ئاب ١٩٤٦)ێ، ب هلبژارتنا مەلا مستەفا بارزانی وەك ڕیبەر هاتە دامەزراندن.

[٢] مەلا مستەفا بارزانی ل (١٤ ئادارا ١٩٠٣)ێ، ل گوندێ بارزان هاتیە سەر دونیایێ ب ناڤدارترین و مەزنترین ڕێبەرێ تەڤگەرا ئازادیخوازا کورد دهێتە هژمارتن، گرنگترین خال د ژیانا بارزانیدا چوون و زڤرینا وی ژ ڕووسیا (١٩٤٦-١٩٥٨)ێ، و ڕێبەریا شۆڕەشا ئەیلولێ (١٩٦١-١٩٧٥)ێ بوو، ل سالا (١٩٧٩)ێ، مالئاڤایی کر.

[٣] کومکرن، خرڤەکرن.

Zakho Centre for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بژی هەڤالێ مە ئەحمەد بەکر[١]
ب ڕاستی دلێ مللەت ل خوە خوەشکر
یازدەی ئاداری تازە وی دەرکر
ب ئاریکاریا[٢] پارت و بارزانی

(دێرشەوی) نەگری مللەت شیار بوون
دەمێن تاڕ و تەنگ[٣] کۆ مە دین[٤] ڤا[٥] چوون
ڕێکا ژینا خوە وی گرت و ڤا[٦] چوون
ل پێشیا وی پارت و بارزانی

---

[١] ئەحمەد حەسەن ئەلبەکر، دناڤبەرا سالێن (١٩٦٨- ١٩٧٩)ێ، سەرۆك کۆمارێ عیراقی بوو.

[٢] هاریکاری، هەڤکاری.

[٣] مە ڕۆژانێن نەخوەش و پڕی تەنگاڤی دیتن.

[٤] دیتن.

[٥] ئەڤە.

[٦] ئەڤە.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

پاشبەند

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

- ١٠ -

ئەی وەلاتێ تو زانی دەردەکێ سابور هەیە
دۆزۆ داخوازا مە هەردەم د سەربخوە بۆنا تە یە
بۆچی مای پارچە پارچە حەتا کێ و چاکە نار
کوژتنو تالان و سوتن جەنگ و شەر پەهاتەیە
[illegible] بەستی بڕژی
[illegible]
ئەڤ دوژمنە د ڕاهالن کو تو مایی لبن دەستێ نەیار
هیچ بەگو ئاغایێ خوین مێژ قەت نە خێرخوازی تەیە
ئەڤ بەگو ئاغانە یەکسەر تو پارتی دوژمنان
گەلە بجیرنی ئەو دەوف مالێ تە یان بگازندەیە
ماچیە کو جارەکێ تو ژی بەربەستی بڕژی
حەیف و مخابن خوە تو بستینی ژ خوین مێژی خوەیە
«دیرشەوی» هەردەم د دنیالێ وەلاتێ چەگەر خوین دلبرین
ئەوپەڕیشانو بەلەنگاز تم کو قەنداری تە یە

- ١١ -

ئەی هەڤالێن دلۆڤان :. باوەربکن ژ یەزدان
هەر بە زمیێ کولۆڤان :. لسەر خاکێ کوردستان
مەگو بەلکی ببینم :. دەرمانەکی ژ کولارە
برینایێ ب کەوینم :. بەلی ئالمی بۆیە فەرمان
مەگو ئەمێ بستینن :. دەشتو چیا بچارەلک
ئالا کوردی ب هەژینین پاشی سەرزۆزانل دەردان
کەلی کورد دەرابن :. پێلقە بکن خەباتە
هەمی قەنگلرا تەبابن :. بەس بچینن لەرداران
فا یە هاتە مەیدانێ :. خورتێ کوردێ قەهرەمان
رۆژا جەنگو لێدانێ :. نەفەر حەمزێ پەهلەوان
وەلاتێ خوە بستینە :. تو جارەکێ بتەمامی
نەیاراژێ دەربینە :. پاقژبکە کوردستان
نەیار ئەمێ عەول :. هەمی بەگو ئاغانە
بکوژە ژوان شێخو چل :. ژبو دل هەرئەو دەرمان
هندەک هەنە ژوان ژی :. خودان رەحو بخێرن
ئەو ژی فەقیر د ژیی :. بدل دبێژن ئەم موسلمان
(دیرشەوی) تم دنالی :. ژبەر ئیشا برینا
هەردەم بقیرو کالی :. کالی وەلاتێ کوردان

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

دوهوی نیڤرو ژ بەری نڤێژا ئێڤاری

م چەمشە گلی سپی دەشتێ طاری

م گوت چ دکی لڤێرێ ئەی چەمشێ نازانی

طاری گوت ئەز دگەرم لطایێ ئێڤاری

م گو[illegible] چەمش[illegible] چی [illegible]

[illegible]

د[illegible]تی ی دگەر[illegible] لبەر رویباری

م گوت ئەی ئەری تە ژ بو چی

دچی بو تێ دگەرهی لبەر رویباری

ئەرێ ما ناکی پاکی ژ دوژمنێ خوە

وە خوەدی تو ژ بو نا خوە نەیاری

تو نابینی لدور تە لدور نەوالێ کوچا و اگور گا گرتینە بچار کەناری

دگوت ئەڤ گورگێن هەراست لعەدیە یارێ

بەلێ ژ من پێڤا هەنە چەمشێن سێ صالی

م گوت ئەی کەر ژ تە چەمشتر چی تە بانە

دگوت ئەت حەچی خائن و بفروشێن ڤی واری

م گو ئەی چەمشی هەمی واغا وەسانی؟

دگوت تە من پوریێ وان ئە هلێ پاری

م گوت ئەی تو نابێژی ژ بو وان

کو بێنە دور ژ بن بارێ نەیاری

دگوت تە من چیە لس بوی جەگەرخوین

ژ صبها لمن گا رندەتا ئێڤاری

ئەرێ دوردی کەرامات تو نزانی

لباصور گول نەب یەک طا ڤیڤاری

بە گوت ئاغاچ زانت قیمەتی کورد

و اکوردستان سپارتیە بو نەیاری

حەچی گافا ژ هوات رە بێتە فیتەک

ئەوی هەر نشی بدنەب یەک دیناری

م گوت ئەی چەمشی موردیکی بەک بێژنە

تە چەرگێ من ژ دل کر پاری پاری

دگوت ئەی (دێرسەوی) بەس تو بنالە

تو بەس بگری بقیرینو هەواری

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

١

ژ من باوەر بکە دیلبەر :. ئەڤیندار بهنڤۆ دل
کوکۆڤانێ هەرویە کەر :. لباغی کۆمی وەک بلبل
ژ گۆڤانا دنالم ئەز :. وەکی فندێ دسۆژم ئەز
وەکی بلبل دکالم ئەز :. لگافا لمن بەرزە بت سۆر گول
گافا سۆرگول لمن نەدیار بت :. چ رەنگێ دێ من خوەشی لکار بت
خەوۆ خوارن دێ وەک مار بت :. ژ بەر روێ لەعلا روی سۆر گول
ئەو لەعلێ دورۆ یاقوت :. دلۆ جەرگۆ هناڤ لمن سۆت
وەرە ئەی دۆستا ئەم بین جۆت :. گولۆ دەرزا راکین ژ سەر دل
وەرە دا ئەم گولا راکین :. گولۆ بلبل بهەڤ شا کین
برینا برۆندکا ساخکین :. مە ئێدی مارتن برین بوێن چل
برینێن من بێ ئێدی مارن :. بەجیێ ژانێن پڕ غەدارن
لن ژەهر خەوۆ خوارن :. جفانا تە لی بێ گول
جفانا تە کو لە ل باغی :. تو وی خەونۆ خیالا من
لێ ڤینا تە ئۆ سیدایی :. دل ئەسیرێ خوەقە کی تو دل
بەسە دیلبەر ئەڤێ خەشمێ :. (لدێ شەهی) بکەرە حمێ
دەر ینەوی ژ بێ زولمێ :. ژ گولۆ دەرزا لوی بێ سل :.

ے

ئەو دیلبەرا من دل لبال :. هاتو سەلاڤ لمن کر کەنی
پێ کر لمن دەردۆ خیال :. کر ئەڤ سەدالۆ سەکنی
پێ سپارتە ئەی بلبلێ خۆزن بوبی چە گەر ژ دەردێ ئەڤین
ئاتە هەیرە چێ بۆ یە؟ یا هێژ تو دل گول وەلێ مێ؛
حادر دامن ئەڤ جەواب، دل فە بنێ بە رەنگێ رەباب
ماجەت نیە سۆندێ بخوم، چونکی ئاگەهداری بەمن
سۆزنت دخوم بەرەشی ئەبرۆوا، خەمەسە ئەماشیهێ رۆوا
ئەو کۆمە دل بی پارە پار چونکی تو خوەشی کیژا منی
دل لمن دنالیت رەنگێ چەنگ، جەرگۆ هناڤ لمن پورگ
تە شبیهێ فرهاد دل بگول چونکی شیرینا منی؛
شیرین تو وی فەرهاد ئەز ژ دەردێ ئەڤینا تە دگەزم
بەوات هەردۆ لدم وعەینا لناڤ زانم دتو خوەشی زینا منی
تە دین کرم شبهێ مەمی دەردلێ جڤینە هەر دەمێ
گۆند دریێشەوی ما بەس تو بنال زانم ئەڤینداری منی.

Zakho Centre for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

وەی دیلبەرێ وەی دیلبەرێ
وەی شیرینێ لێڤ شەکەرێ
ئەڤ ئاگرێ لجەرگێ [illegible] مدا
ماچەرەکێ ناڤەمرێ؟!
دیلبەر تووی دلدار ئەزم
سۆرگول تووی بولبول ئەزم
کەیف خوەشی تووی دلکول ئەزم
رەحمێ ببە ئەی سەروەرێ
رەحمێ ببە ئەی نازەنین
فەرمۆ وەرە حالم ببین
جەرگۆ هناف لمن بۆنە خوین
وەی دل رەقێ دل کافرێ
وەی دل رەقا ژ رەنگێ بەرا
بەس من بدە لبەر فەنجەرا
من دل نەماژ بەر کەسەرا
ماژ خوە تو نابێژی ئەرێ
دەردو کەسەر پور بۆن لبال
کەیفۆ خوەشی لمن بۆنە خیال
ئەز بۆمە کوردەک بێ هەڤال
وەی کوردستانا بگەوهەرێ
کولدم کوردستانا منی
شیرینۆ هەم ژینا منی
هەم دەشتۆ زۆزانا منی
دێ دژمنان ژێکم دەرێ
بۆ دژمنان ئەز رێگرم
ئەو دەستێ بێتە دێ برم
لسەر سنگێ تە بالەفرم
وەی شیرینێ سوعتەبەرێ
سنگێ تە مەیدانا منە
هەم باغۆ بویستانا منە
جهێ کەشتۆ جەژنا منە
رووی سۆلگولێ دیم کەوهەرێ

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

گوت: ز دێرشەوی ئەز یا تەمە
ئەز کۆژ و پاوانا تەمە
بەندەوارا سۆژا تەمە
ب سۆژ و سۆزا میرێ بەرێ

-٤-

دیلبەر بەرامبەری من سەکنی من بچاڤا
ئیشارەت کر وگوتێ بارێ دتە بکت سەلاڤا
ژ من پرسیار کر و گوت: بۆچ هەردەم سکەستی؟
من گۆ دیلبەر تو زانی من دەستۆ پێ ددەڤا!
تیرا کەڤانێ بوروهێ، تە ئەز کرمە مەدهوش و وەشی
شەڤ تا سەحەر دنالم من ئاخ و ئۆخ ژ هناڤا
دنالم ئەز شەڤ و رۆژ وەکی بولبول ژبو گول
ئێش و ئەلەم دهەمە پوربوون دهەمی ژانا زراڤا
ئەڤینا تە ئەز پاڵ کرمە جنۆنۆ بێ کەسی
تو خەیالا دلێ منی دهەمی ساعەت تو لاڤا
داخوازا من ژ تە ئەو بدی لێ تو دەستوور
داکو ببوسم ئەز گەردەنو لێڤو چاڤا
بکی بەرامبەری هەڤ سمبێل و جوتێ پێڤا
بلێین کەیف و جڤانێ وەکی دو بەرخێ ساڤا
دگۆ ئەوی ((دێرشەوی)) بەس بنالە تو ژدلێ کول
یادی کارم ژبو تە بشکلی بوکلو زاڤا

-٥-

دیلبەرا کۆمی مە بانژەهە روەکی ستێرا گەشە
من ژ بەروێ دل کولۆیە ئاهو کۆڤانۆ نە خوەشە
دل بریندارە ژ بەر تیرا کەڤانێ ئەبرووان
زلف و خال لمن بێن تە شابەت جحیلی بێ ئاتەشە
ئاتەشێ مۆسایە تیرا کۆلمی دا دیلبەرێ
ئەو برینێ کۆل دل بۆبینی دبن شێستو تەشە
سۆرگولە هەیڤا گولانێ من هەیە هویقی ژتە
چارەکێ توسن بخوازی لصوحبەتێ یان تو بەلەشە

Zakho Centre for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

«ئیرشەوی» هەردەم مەرەڤ لێتشە ببۆست دیلبەری
داکێت قوربانو گوری ئەورموّ جانو لاشە

٦

ئەری دیلبەر ژبۆ یەزدان دلێ من تە بشکینە
تو زانی ئەز برینداری برینێن من نە هەرشینە
گولۆ دەردۆ خەما هەردەم دلو سێلالک لمن صوتن
ژمن باوەر بکە دیلبەر ژبل تە من ئومێد نینە
مەزانی تو ئەڤینداری وەکی من دل برینداری
بەلێ دەرکەت وەکی ماری تە بە ئنصاف قەت نینە
تەگوت بۆ تە مومشی هەخام لرژینا تەوەک شەمام
تە نەگوت ئەز کەر ژ لام مەگری وگاز ندگولێ نینە
بە سەر دیلبەر ژبۆ یەزدان لدێ شەوی ڤەکە قەیان
ژ گولۆ قەهرڤە خەمێ وو دەردان دلو جەرگێ وی صوتینە.

٧

دیلبەر تو باوەر کە دەماکو ئەز تە نەبینم
بێ سەودا و دینم
شەب تا سەحەر ئەز گولۆ دەردا دچڤینم
چونکی دل برینم
دەردو کەسەر ا جەرگۆ هناڤ لمن کر پارپار
ئەز مام بێ کەسۆ کار
وەک کوردەک پەریشانۆ بە لەنگاز و بێ سەردار
ڕێکا دکوردینم
بۆ راندن مە چەند صال و زەمان ب ژاردبە لەگاز
گازادی مە داخواز
ئومێدا مە رزگار ببین را بژین ب سەرفراز
دەردا ڤەرە ڤینم

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

-٨-

ئەری دیلبەر دەکا بێژە ژ بۆچی تو لەس نەدیاری
تە ئەڤ دنیا خوە شۆ شێریە لەس کر دوژە هەلک طاری
حەتا کەنگی بمینم ئەز دبەندا سوژ و یەمانا
ئەڤە رۆژ ئاسەبی نیڤرو نەمابێت چاخی ئێڤاری
مەبۆ رابن مەهو چار صال دریکا بور جو کا رابی
ژ نو پێڤا دبێژی من غەریبی لڤی جهو واری
ئەگەر ساخیم ئەمیر و شێخو قازی ئەڤ ... لـ ١٩٦٢ خوە
لباسە یا لسەر ئەم ببن مێهڤا بر ژکاری
جەواب و کاغەزا ڕێکین دگەل خانی بلا کوم کت
جەزیر و میر عمادالدین دگەل وان بر تو وی هەکاری
(فەقی سەیدا) مەریوان تو بنالینە وەکی (نالی)
(جەگەرخوین) بژوەکی (نالبەند) لە ژین بۆوەکی ماری
(شڤان) بێژە کوری (قەدری) تو کاک و قانو هوژ بینە ...
(سەعید آغا) (جزیری) تو ... ڕبادی کە لها گاباری

تە گوت بوتە ئەڤیندارم برە نگو زنی و شرینی
حەتا بوم بلبلەک شەیدا ژ نو دبێژی سازکاری
وەرن داهوین کول و قەهر و خەمو دەردا تەغار اکن
خوەشی و شاهی دەولەتی مە سەرانسەر ببت بیەکجاری
دگو فەرمان و دیلبەر ئەمینت ژاری و بەرسی
حەتاکەنگی خوەش ببم تاکو دگەل یاری بکم یاری
دەماژبرجانە ڤێنی تیم حەمی پێکڤە ببەلک دەنگی
بێژن دەیر شەوی برا ستی ئەڤیندار ئەڤینداری

ئەگەر جیلی جبلکی ژ بو جمجمی کەرێزا ... عزیز ئاڤ ری دنیڤ دیوان کمرا
تو وی ئاڤ دی ژ بێنبوع مەیاتی ... دشونا جمه بدی دی لوز و خورما
مربی تی بکت بووی افلاطون ... معلم بی ژ بووی ابن سینا
هەمی تە صدیق بکن دبلو میاوی ... ژهەر صنفی ژ صنفی اطرح علما
مەکە باوەر گوتە و صاحب هنر بە ... ئەوی دیسا وەکی باڤی خوە لە ربە
دەما تو وی ژ ئەڤ بوای دەرینی ... هەر ... نائی ژ غەیری ووی ضربی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

٨

ئەز کوردم موسلمانم ∴ وەلاتێ من کوردستان
شۆرەشگێرەک جوانم ∴ ئەز عەگید و پەهلەوان
سەروەرێ من پێغەمبەر ∴ وەلاتێ من کوردستان
هەر ئەوە بۆمە رێبەر ∴ ئەز عەگید و پەهلەوان
سەرباریێ دوژمنی ∴ وەلاتێ من کوردستان
بۆ رێکا وی گوری مە ∴ ئەز عەگید و پەهلەوان
دڤێت کو ئەم گشتی رابن ∴ وەلاتێ مە کوردستان
[illegible]
دا ژبن زولمێ رزگار بن ∴ ئەڤ عەگید و پەهلەوان
ئامانجا مە دڤێت سلسلا ٢ بت ∴ وەلاتێ مە کوردستان ؟
داکو ژێ لمە [illegible] تەمامبن ∴ ئەز عەگید و پەهلەوان
«دێرشەویێ» دلبرینم ∴ وەلاتێ مە کوردستان
تم بقیر و نالینم ∴ ئەز عەگید و پەهلەوان

٩

ساقی تو ژبۆ مودێ بلەزینە
[illegible]
هندەک ژ مەیا صافی تو بینە
هەرچەندە مە ماچەت نینە بشەرابێ
چونکی لمە رۆنە برە ثنلێ کتابێ
ئەڤ دا وکو ئەز ژی بێژم
هەرچی لدلێ خوە دا برێژم
مینا مەزنێ مە شێخێ خانێ
وی هەسپێ بەلەلێ بوردمەیدانێ
پۆر پۆرێ بکم بدل صەوارژی
ژڤێ چەرخا لەتم خوە هر وڤاژی
پرسیارا مە هەردەم ژ لەولە باچەرخ
تاکە نگی جیران لمە گوربن ئەم بەرخ
سکینۆ چەقۆ لسەر صلۆوێ مە
هەرکە بەرێ وی لخا گۆشتێ مە
هەردەم وەکی هرچۆ گورنە باشا
هەستیا لمە خەهێژێ آوەکێ باشا

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

-١٢-

دەنگێ

بەسی تو بنالە ئەی کورد بوی خوەیی زار
پەهێز لتە خلاسی بی شایە لتە بی بهار
هشێ بو ئەو دارا کو تە ئاڤ دای ب گولاڤ خوینا خوە
پیرۆزان بکە و ب حەمینەدا هشیار بی ئەوا هەرجار
فیکلیێ خەباتا تە یە رۆژا یازدەی ئادارێ
وەلاتێ خوە ئاڤاکە ژبیرکە تو پاروپیوار
کوردستان تە ئازاد کر ب خوینا ئارشێ خەمیدا
طو پو تە لەم بهە ڤرا دگەل خوهرا تا جو شیار

ئەی ئازادیخوازنم جەژنا کوردانی ؛؛ ب خوینا خۆرتێن خوە هەتو
زانین. مزنا بەحث هاتی تازەنیر ؛؛ کو خوەکێ هەڤالی پارتو با
ژبەری کو تو بێ لسەر کوردستانێ ؛؛ ببە د بارێ وەکی بارانێ
لێ ملەتێ کورد وەکی لسەیرانێ ؛؛ چونکی لێ هەب پارتو بارزانی ..
هەڤال ژبیر نەکی کو شێتێن لگۆرستانێ ؛؛ خوە کرنە گوری ژبو ک
داوەلیت دەرخی ژبێ بێ دەستانێ ؛؛ بکار بیکار یا پارتو بارز
دایکا شەهید هەرە بلەزینە ؛؛ کوشتیا ب جادەلێ تەڤا ب چفینە
بێژن مەکو رەحم ئەم نەبی خوەینە ؛؛ ڤایە مە هەیە پارتو بارزانی
برێ هەڤالێ مەئەحمەد بەکر ؛؛ براستی دلێ ملەتێ خوەش کر
یا رۆژا ئازادیێ تازە وی دەرکری ؛؛ بئاریکاریا پارتو بارزانی
((دێ رشەوی)) نەگری ملەت شیاربو ؛؛ دەمێ نارو تەنگ کو مەدی ڤا جو
ریکا زینا خوەوی گرتو ڤا چون ؛؛ لبێ شیادی پارتو بارزانی

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

ناڤەرۆك

پێشەکی ٧
ناڤ و ماڵباتا هەلبەستڤانی ٧
قۆناغا خواندن و مەلاتیا هەلبەستڤانی ٨
قۆناغێن ئەندامەتیا هەلبەستڤانی د ئێکەتیا زانایێن ئایینێ ٩
هەلبەستڤان و نڤیسین ١٠
رۆلێ سیاسیێ هەلبەستڤانی ١١
چەند تیبینیێن گرنگ ل سەر ئەڤێ دیوانێ ١١
ژ من باوەر بکە دیلبەر ١٥
ئەو دیلبەرا من دل ل بال ١٨
شرینا لێڤ شەکر ٢٠
شەڤ تا سەحەر دنالم ٢٣
صۆرگولا هەیڤا گولانێ ٢٥
ئەز برینداری ٢٦
باوەربکە دیلبەر ٢٧
ئەڤینداری ٢٨
وەڵاتێ من کوردستان ٣٠
چەرخ ل مە خوەهر و ڤاژیە ٣٢
بۆچی وەڵات مایە پارچە پارچە ٣٤
گەلێ کورد دە ڕابن ٣٥
بەس بگری ٣٧
بەس بنالە ئەی کورد ٤٠

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

پارتی و بارزانی ٤١
پاشبەند... ٤٣

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخو بۆ ڤەکولینێن کوردی

دێرشەوی
مەحموود
دیوانا مەلا

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

مافێ چاپێ یێ پاراستیە بۆ ©
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکولینێن کوردی

zcks@uoz.edu.krd +964(0)751 536 1550
Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

ISBN 978-9-92-266102-5
9 789922 661025 >